

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 563/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. E. D., K., zastúpenej advokátom Mgr. R. H., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave z 29. júna 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 56/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. E. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. septembra 2012 doručená sťažnosť MUDr. E. D., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie bližšie nekonkretizovaného základného práva zaručeného čl. 48 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 56/2012-132 z 29. júna 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, sťažovateľka doručila 9. februára 2010 Okresnému súdu Košice II žalobu o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a o určenie, že pracovný pomer ďalej trvá. Ako žalovaného označila „*M., organizačná zložka zahraničnej osoby, B.*“. Okresný súd Košice II oznámil sťažovateľke listom z 13. apríla 2010 postúpenie veci Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) podľa § 105 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Okresný súd uznesením č. k. 26 C 81/10-118 z 28. novembra 2011 konanie zastavil s poukazom na označenie žalovaného v sťažovateľkinej žalobe. Konštatoval, že ak sťažovateľka „*označila odporcu ako M., organizačná zložka zahraničnej osoby, so sídlom B., t. j. presne tak, ako je organizačná zložka zapísaná v obchodnom registri, niet pochyb, že navrhovateľka neoznačila zahraničnú osobu, ale organizačnú zložku, t. j. subjekt, ktorý nemá procesnú a hmotnoprávnu subjektivitu. V takom prípade ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, pretože je zrejmé, že za účastníka bol označený odporca, ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania. O tom, že navrhovateľka nesprávne označila za účastníka konania organizačnú zložku zahraničnej právnickej osoby a bolo potrebné označiť ako účastníka zahraničnú právnickú osobu súd nemôže navrhovateľku poučovať, pretože by išlo o hmotnoprávne poučenie, čo nie je prípustné /uznesenie Najvyššieho súdu ČR 21Cdo 1027/2010, 21Cdo 889/2004/.*“.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Dôvodila poukazom na § 2 ods. 3 písm. a) zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“), podľa ktorého sa pri podniku zahraničnej osoby a pri organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby, ktorá má sídlo v niektorom z členských štátov Európskej únie, do obchodného registra zapisuje označenie podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby, ak je odlišné od obchodného mena zahraničnej osoby. V tejto súvislosti uviedla, že v obchodnom registri «*nie je zapísané odlišné označenie organizačnej zložky odporcu, z čoho teda vyplýva, že označenie organizačnej zložky odporcu buď nie je odlišné od obchodného mena odporcu, alebo vôbec neexistuje. V tom prípade je obchodné meno odporcu M. v časti výpisu z obchodného registra „obchodné meno organizačnej zložky“ iba*

z dôvodu, aby bolo zrejmé, ktorej právnickej osobe táto organizačná zložka patrí. Ak totiž organizačná zložka zahraničnej právnickej osoby nemá vlastné samostatné označenie, ktoré by sa v súlade s citovaným ustanovením zapisovalo do obchodného registra (teda odlišné od označenia zahraničnej osoby), tak uvedenie obchodného mena zahraničnej právnickej osoby vo výpise z obchodného registra v časti „obchodné meno organizačnej zložky“ predstavuje stále iba označenie zahraničnej právnickej osoby a nemožno to vykladať ako súčasť označenia organizačnej zložky tejto zahraničnej právnickej osoby.» Sťažovateľka v podanom odvolaní taktiež argumentovala, že „v prípade neuvedenia sídla a identifikačného čísla pri označovaní účastníka konania, sa jedná o neúplné označenie, a v takomto prípade súd postupuje podľa § 43 ods. 1 O. s. p. a vyzve účastníka konania na doplnenie neúplného označenia. Podľa § 43 ods. 2 O. s. p. podanie možno odmietnuť len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky pokračovať. To, že v danom prípade neboli zjavné prekážky pri rozhodovaní súdu preukazuje nielen dvojročné konanie súdu, ale aj konanie odporcu, ktorý nevzniesol námietku pasívnej legitímácie. Z uvedeného dôvodu navrhovateľka posúdila napadnuté uznesenie ako výzvu súdu na doplnenie návrhu o uvedenie sídla účastníka. Preto v rámci odvolania označila ako odporcu M., C., organizačná zložka zahraničnej osoby B.“.

Krajský súd uznesením č. k. 14 co 56/2012-132 z 29. júna 2012 odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Uviedol, že sťažovateľkou v odvolaní zdôrazňované ustanovenie zákona o obchodnom registri „nemá vplyv a ani žiadnym spôsobom z jeho znenia nemožno vyvodzovať následky označovania účastníka konania v návrhu na začatie sporového konania a už vôbec nie ustáliť skutočnosť, že v prípade označenia organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby, s rovnakým názvom ako zahraničná osoba ako taká, ide bez ďalšieho o označenie priamo zahraničnej právnickej osoby“. Podľa názoru krajského súdu „bola totižto v tomto prípade vôľa navrhovateľky jednoznačne zrejmá, keďže neoznačila priamo zahraničnú právnickú osobu M., so sídlom L. C..., ale výlučne len samotnú organizačnú zložku, pričom z tohto postupu nemožno za žiadnych okolností vyvodit' iný úmysel navrhovateľky, ako ten, ktorý smeroval k označeniu účastníka na strane odporcu ako organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby“.

Krajský súd konštatoval, že postup podľa § 43 ods. 1 OSP v danom prípade neprichádzal do úvahy, pretože *„sa... nejednalo o odstrániteľný nedostatok návrhu na začatie konania v časti označenia odporcu. Označenie subjektu na strane odporcu malo totiž všetky predpokladané náležitosti v zmysle § 79 ods. 1 O. s. p.. Bol správny postup súdu prvého stupňa, keď vyhodnotil procesnú situáciu v konaní ako stav, kedy v konaní absentuje splnenie základnej procesnej podmienky – existencie právnej subjektivity na strane odporcu, a tiež to, že ide o podmienku neodstrániteľnú... Napriek skutočnosti, že v odvolaní navrhovateľka označila ako odporcu priamo zahraničnú právnickú osobu, neprichádza do úvahy procesný inštitút zámeny ale pristúpenia účastníka do konania. Dôvodom je tá skutočnosť, že subjekt označený ako odporca, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania ešte pred samotným začatím konania a tento nedostatok neumožňuje aplikovať procesný postup v zmysle § 92 O. s. p.“.*

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka, podobne ako v odvolaní, argumentuje znením § 2 ods. 3 písm. a) zákona o obchodnom registri. Zdôrazňuje i skutočnosť, že okresný súd v predmetnej veci *„konal viac ako jeden a pol roka. Počas uvedenej doby nariadil viacero pojednávaní, vykonával dôkazy a nič nenasvedčovalo tomu, aby v návrhu žalobkyne videl vadu, pre ktorú by v konaní pokračovať nemohol. Počas obdobia kedy OS Bratislava I vo veci konal, žalobkyňu nevyzval na opravu, alebo doplnenie jej návrhu a konal vo veci samej.“.* Napokon s poukazom na judikatúru ústavného súdu sťažovateľka formuluje názor, podľa ktorého okresný súd mal v prerokováanej veci využiť postup podľa § 43 ods. 1 OSP.

V závere sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby vo veci nálezom takto rozhodol:

„Ústavné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa Čl. 46 a Čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 14Co/56/2012, zo dňa 29. 06. 2012, zrušuje a vracia na nové konanie a rozhodnutie.

Priznáva sťažovateľke trovy právneho zastúpenia vo výške uvedenej v Náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K predloženej sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že petit sťažnosti, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný, sa i napriek zastúpeniu kvalifikovaným právnym zástupcom vyznačuje istou neurčitosťou. Sťažovateľka v ňom svoje práva označila čl. 46 a 48 ústavy, ktoré systematicky spadajú do rámca základného práva na súdnu ochranu, vyjadrujú však jeho rôzne obsahové aspekty. Už len samotný čl. 48 zakotvuje základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi (odsek 1), základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, základné právo na verejné prerokovanie veci, základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, základné právo na prejednanie veci v prítomnosti účastníka konania, základné právo na verejné prerokovanie veci (odsek 2). Aj čl. 46 ústavy

zakotvuje základné právo na nezávislý súd, základné právo na nestranný súd, základné právo na súdnu ochranu v určitej judikatúrou definovanej kvalite (odsek 1), základné právo na prieskum zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy (odsek 2), ale aj základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom (odsek 3). Sťažovateľka nekonkretizovala, ktoré z uvedených systémových prvkov základného práva na súdnu ochranu mali byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené.

V takýchto prípadoch ústavný súd pristupuje k výzve na odstránenie nedostatkov sťažnostného petitu. V posudzovanom prípade však z dôvodov hospodárnosti a efektívnosti konania od takejto výzvy upustil. Dôvodom zvoleného postupu bolo samotné rozhodnutie o predloženej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie „*práva na súdnu ochranu podľa... čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky*“ zahrnuté do petitu sťažnosti, okrem už uvedenej neurčitosti spočívajúcej v neoznačení konkrétneho základného práva ústavný súd konštatuje, že v tejto časti nie je sťažnosť nijako odôvodnená. Ústavný súd pravidelne v takýchto prípadoch pripomína, že nie je povinný odstraňovať nedostatky podaní tohto typu a rozsahu, preto aj s prihliadnutím na účel povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a reálne právne zastúpenie sťažovateľky advokátom sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

3. Ústavný súd neurčitosť petitu týkajúcu sa namietaného porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy preklenul tým, že pri posudzovaní sťažnosti v tejto časti vychádzal z celého jej obsahu, teda aj argumentácie obsiahnutej v jej odôvodnení a bral zároveň do úvahy, že čl. 46 ods. 1 ústavy je (ako to zo stabilnej judikatúry ústavného súdu cituje aj samotná sťažovateľka) primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 333/08).

Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti ustálil, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy tak, ako je to uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Ústavný súd vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa názoru sťažovateľky spôsob, akým označila vo svojej žalobe protistranu, nemôže vzbudzovať pochybnosti o tom, koho mala v úmysle žalovať. V podstate tvrdí, že ak organizačná zložka zahraničnej právnickej osoby má rovnaké označenie ako zahraničná právnická osoba, potom označenie organizačnej zložky, a nie samotnej zahraničnej právnickej osoby ako žalovaného nemôže byť na ujmu žalobcu. V druhej úrovni potom sťažovateľka vytýka okresnému (a sprostredkovane aj krajskému) súdu skutočnosť, že ju nevyzval na odstránenie nedostatku žaloby spočívajúceho v nesprávnom označení žalovaného.

Z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu dovolacieho vyplýva, že uznesenie o zastavení konania ako procesný (nie meritórny) spôsob skončenia občianskeho súdneho konania môže v prípade nesprávneho právneho posúdenia skutkových okolností vedúcich k zastaveniu konania spôsobovať vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom. Najvyšší súd v rozhodnutí vo veci sp. zn. 4 Cdo 143/2006 (uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod poradovým číslom 84/2006) doslova uviedol, že *„k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.“* V citovanom rozhodnutí dokonca najvyšší súd riešil dovoláciu kauzu týkajúcu sa nesprávneho a neúplného označenia účastníka konania a na to nadväzujúcej požiadavky na postup súdu podľa § 43 OSP.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. II. ÚS 102/04 judikoval, že ak sa sťažovateľka priamo obrátila so sťažnosťou na ústavný súd, v ktorej tvrdí také porušenie svojich procesných oprávnení, ktoré naplňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP bez toho, aby podala dovolanie, potom nevyčerpala podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde všetky účastníkovi dostupné a účinné prostriedkov nápravy v konaní pred všeobecnými súdmi a jej sťažnosť treba odmietnuť pre nedostatok právomoci.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na prerokovanie predloženej sťažnosti. Sťažovateľka mala možnosť podať proti uzneseniu krajského súdu ako uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie s námietkou vady podľa § 237 písm. f) OSP, teda s námietkou odňatia možnosti konať pred súdom v dôsledku právoplatného zastavenia konania, na ktoré podľa jej názoru neboli splnené zákonné podmienky. O jej dovolaní by potom rozhodoval najvyšší súd ako súd dovolací, ktorý je „iným súdom“ podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávneným poskytnúť sťažovateľkinmu základnému právu ochranu aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2012